

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

~~Do użytku służbowego~~

Exz. nr ..

Mjr dypl. Bolesław SIKORSKI

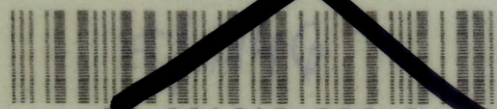
TWORZENIE I WYKORZYSTANIE PRZEWAGI W WALCE I OPERACJI

Wykład

61248

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej

S/1 46

05-001460-004-0

WARSZAWA

1990

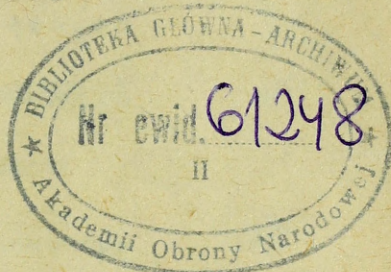
AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

ZATWIERDZAM
SZEFE
KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ

ptk dypl. Witold WOJCIK

~~do aktu służbowego~~
Egz.nr

mjr dypl. Bolesław SIKORSKI

TWORZENIE I WYKORZYSTANIE PRZEWAGI W WALCE I OPERACJI

Wykład

~~SIKORSKI~~

WARSZAWA

1990

SPIS TREŚCI

	Strona
WSTĘP	3
1. Przewaga jako podstawowa zasada sztuki wojennej	5
2. Istota i charakter współczesnej walki i operacji	6
3. Trudno wymierne wartości przewagi	6
4. Tworzenie i wykorzystanie przewagi w walce i operacji	8
5. Działalność dowódców i oficerów sztabu w tworzeniu i wykorzystaniu przewagi	12
ZAKOŃCZENIE	12
WYKAZ LITERATURY	13
WYKAZ POMOCY NAUKOWYCH	13

W S T Ź P

W niniejszym wkleśdzie przedstawione zostaną węzłowe problemy związane z tworzeniem i wykorzystaniem przewagi w walce i operacji. Układ wykładu i prezentowane w nim treści stanowią wprowadzenie do samodzielnego studiowania tej bardzo złożonej a jednocześnie interesującej problematyki.

Można powiedzieć, że na przestrzeni dziejów istotą sztuki wojennej było poszukiwanie uzyskania przewagi nad przeciwnikiem i racjonalne jej wykorzystanie w celu jego pobicia. Tak było w bitwie pod Kannami, pod Grunwaldem i w operacjach drugiej wojny światowej oraz w konfliktach zbrojnych po drugiej wojnie światowej.

Pojęcie przewagi w miarę rozwoju warunków historycznych, społecznych i innych ulegało ciągłym zmianom.

Napoleon mówił o niej tak: "nie jest się zanadto silnym w wojnie i w bitwie", "zwycięstwo jest udziałem większych batalionów"^{1/}.

Dwie spośród pięciu "zasad napoleońskich" odnoszą się do przewagi.

Pierwsza to - przewaga "względna" sił w bitwie walnej oraz "bezwzględna" uzyskiwane poprzez tworzenie coraz potężniejszego narzędzia wojny.

Druga - "przewaga kierunku" - uzyskanie siły zależy od kierunku jej użycia /jak w mechanice/.

Klasyk sztuki wojennej Clausewitz tak wyraża się o przewadze: "zarówno w taktyce jak i w strategii przewaga jest najpoważniejszą zasadą zwycięstwa"^{2/}. Wyróżnia przewagę absolutną oraz względną, szczególnie zapewnioną w punkcie decydującym - "może ona być podwójna, potrójna, poczwórna"^{3/}.

Z kolei inny znany teoretyk i praktyk wojny, Moltke uważał, że przewaga liczebna, przewaga środków materiałowych to zasadniczy warunek zwycięstwa na polu walki.

Także twórcy polskiej sztuki wojennej okresu międzywojennego nadawali duże znaczenie przewadze. Arciszewski wyrażał następujący pogląd: "Liczba wojsk tworzy tylko masę, a więc dopiero jeden czynnik siły, która jest iloczynem masy i przyspieszenia. Ruch tej masy i jego kierunek odgrywa rolę rozstrzygającą. Zwycięstwo zależy zatem od umiejętności kierowania masami a nie arytmetyki"^{4/}.

1/ H. Kukiel, Wojny napoleońskie, Warszawa 1964 s. 209.

2/ C. von Clausewitz, O wojnie, Warszawa 1972 s. 155.

3/ Tamże, s. 93.

4/ R. Arciszewski, Sztuka dowodzenia na Zachodzie Europy, s. 58.

Uważa, że istnieje przewaga absolutna oraz względna, której możliwości osiągnięcia następują w wyniku zaskoczenia ^{5/}.

Mossor także wiąże przewagę liczebną, zwłaszcza względną z zaskoczeniem. Uważa, że przy siłach równych lub przeważających dla osiągnięcia zwycięstwa, tworzy się przewagę względną w najważniejszych punktach przeciwnika i rozbija się sam rdzeń jego siły. ^{6/}

Mossor wyróżnia przewagę: liczebną i materialną, przewagę potęgi i względną. Mocno podkreśla znaczenie przewagi moralnej i przewagi sztuki dowodzenia.

Doświadczenia drugiej wojny światowej skłoniły do wyrażenia następujących poglądów na temat przewagi. Zacytujmy Żukowa: "o zwycięstwie decyduje związek przewagi jakościowej i materialowej. Na stworzenie przewagi względnej w ogromnym stopniu wpływa przewaga kierunku. Przewagę względną stopniuje się pięcio- sześciokrotnie /w odniesieniu do ludzi, czołgów itd./" ^{7/}.

Middeldorf przewagę liczebną utożsamia ze "zmasowaniem sił i środków, uważając, że ono wysuwa się na pierwszy plan w naturze, rozumiana jako ześrodkowanie sił na kierunku rozstrzygającym" ^{8/}.

Reasumując powyższe rozważania, możemy dojść do wniosku, że przewaga jest jedną z powszechnie znanych i stosowanych zasad sztuki wojennej.

Konieczność jej posiadania wynika z prawa działań wojennych dotyczącego zależności ich przebiegu i odniesienia sukcesu od jej uzyskania nad przeciwnikiem. Zapewnienie przewagi stało się niejako prawem decydującym o sukcesie wojennym. Zmianie ulegały sposoby jej uzyskiwania w zależności od środków walki, warunków i charakteru walki oraz innych czynników.

5/ Tamże, s. 507.

6/ St. Mossor, O przewadze i zaskoczeniu, Bellona nr 4 z 1977, s. 613.

7/ G. Żukow, Wspomnienia i refleksje, BWW, s. 511.

8/ E. Middeldorf, Taktyka w Kampanii rosyjskiej, Warszawa 1968, s. 37.

1. Przewaga jako podstawowa zasada sztuki wojennej

Współcześni teoretycy wojskowi traktują przewagę jako podstawową zasadę sztuki wojennej, określającą porównanie na przeciwnika w realizacji zamiaru walki, bitwy i operacji /zał. 1/.

Przewaga może być bezwzględna /ogólna/ lub względna /lokalna/, gdy jedna ze stron /nie mając przewagi bezwzględnej/ wytworzy przewagę w określonym miejscu /kierunku/ lub czasie, zapewniając sobie swobodę manewru i skuteczność działania.

Rozróżnia się przewagę ilościową i jakościową.

Przewaga ilościowa jest wymierna, określona jest zwykle stosunkiem sił własnych do sił przeciwnika lub porównaniem parametrów i możliwości sprzętu bojowego przeciwstawnych stron.

Przewaga jakościowa jest trudno wymierna, bowiem rozpatruje się ją w kategoriach:

- lepszego i skuteczniejszego niż przeciwnik przygotowania i wyszkolenia żołnierzy;
- ich wyższej dyscypliny i psychologicznego przygotowania oraz wykorzystania w walce, bitwie i operacji;
- przewagi w taktyce, sztuce operacyjnej i strategii wojennej;
- w lepszym i skuteczniejszym wykorzystaniu warunków terenowych;
- sprawniejszym dowództwie;
- umiejętności stosowania poszczególnych zasad sztuki wojennej.

/Leksykon wiedzy wojskowej 1979 r./

Między wartościami wymiernymi i niewymiernymi /trudno wymiernymi/ stanowiącymi części składowe przewagi zachodzą ściśle, dialektyczne związki przyczynowo-skutkowe; przenikają się one wzajemnie i przewartościowują.

Dlatego też należy rozpatrywać je na tle konkretnych warunków mających wpływ na przygotowanie i prowadzenie walki i operacji.

Na kształtowanie przewagi wpływają głównie takie czynniki jak:

- rozwój sytuacji polityczno-militarnej, potencjału ekonomicznego /surowce/;
- osiągnięcia naukowo-techniczne;
- rozwój techniki wojskowej;
- zmiany strukturalno-organizacyjne;
- operacyjne przygotowanie terenu;
- zachowanie względnej równowagi stron;
- zmiany w założeniach strategii wojennej, sztuki operacyjnej i taktyki /po obu stronach/;
- sposób rozpoczęcia działań i charakter początkowego okresu wojny;
- i inne.

2. Istota i charakter współczesnej operacji

Bitwa stanowić będzie faktyczną próbę sił materialnych i niematerialnych dwóch przeciwstawnych stron, z których każda będzie dążyła do uzyskania przewagi przez:

- narzucenie swojej woli przeciwnikowi co do miejsca, czasu i sposobu stoczenia bitwy;
- niszczenie w pierwszej kolejności tych elementów ugrupowania, które stanowią o jego sile i możliwościach stawiania skutecznego oporu lub prowadzenia działań;
- zapewnienie sobie /własnym wojskom/ swobody działania;
- rozbicie, zniszczenie lub zmuszenie do zaniesienia podjętych działań przez główne siły przeciwnika uczestniczące w danej bitwie;
- izolację wojsk uczestniczących w bitwie od dopływu świeżych sił lub wsparcia ich działania /FOFA/.

3. Trudno wymierne wartości przewagi w walce zbrojnej

Zaliczyć do nich należy:

1. Decydującą rolę człowieka.
2. Wysokie morale i dyscyplinę wojsk.
3. Wyobraźnię operacyjną.
4. Ryzyko operacyjne,
5. Przewidywania operacyjne.

A oto krótka charakterystyka tych wartości.

Ad. 1. Najbardziej wyrafinowana współczesna technika i środki walki stworzone zostały przez człowieka i tylko on może je uruchomić w celach obronnych lub agresywnych.

Ad. 2. O poziomie moralnym żołnierza decydują zwykle takie cechy jak: prawość, patriotyzm, wierność przysiędze, wierność sojusznicy, koleżeńskość, ofiarność i lojalność w walce wobec kolegów i przełożonych.

Dyscyplina - indywidualna i zbiorowa.

Tadeusz Kościuszko mawiał, że "... zwycięstwu nie liczby, ale męstwa trzeba ...", a z kolei Napoleon, że "... zwycięstwo w bitwie w 3/4 zależy od ducha moralnego i tylko w 1/4 od środków materialnych ..."

Ad. 3. W kojarzeniu wyobrażeń z zaistniałą i przewidywaną sytuacją operacyjno-taktyczną decydującą rolę odgrywają następujące czynniki:

- gruntowna znajomość struktury organizacyjnej wojsk oraz czynników warunkujących ich wartość bojową;
- doskonała znajomość danych taktyczno-technicznych i bojowych sprzętu i środków walki;
- wszechstronna znajomość cech osobowych poszczególnych dowódców i oficerów sztabu zarówno własnych, jak i przeciwnika;
- bezbłędne uwzględnianie w rozważaniach operacyjno-taktycznych właściwości topograficzno-geograficznych terenu, na którym prowadzi się lub przewiduje prowadzenie działań bojowych;
- znajomość warunków, możliwości oraz sposobów uzyskiwania przewagi przez przeciwnika i wojska własne;
- umiejętność określania zadań głównych, w danej sytuacji najważniejszych;
- umiejętność dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy poszczególnymi procesami, zjawiskami i faktami, zwłaszcza tymi, które mogą zaistnieć w czasie walki lub bitwy.

Art. 4. Ryzyko - przedsięwzięcie, którego czynnik jest nieznamy, niepewny, odważenie się na ryzyko, ryzykowanie /Leksykon wiedzy wojskowej s. 1027/.

Ryzyko operacyjne powinno:

- być podjęte świadomie, kalkulowane w zasilar dowódcy lub w syntezy i oceny operacyjne oficerów sztabu, rezultat działania musi lub powinien być przewidziany;
- wynikać z celu walki, bitwy, operacji i być jemu podporządkowane;
- uwzględniać konsekwencje uzyskania jak również nie uzyskania powodzenia;
- wynikać i być oparte na rozpoznanych elementach sytuacji i syntetyzującej ją ocenie operacyjnej, głębokim wyjaśnieniu uwarunkowań aktualnego i przewidywanego, operacyjnego lub taktycznego działania zarówno wojsk własnych jak i przeciwnika;
- powodować zmniejszenie strat, a nie ich zwiększenie.

Należy jednak podkreślić, że ryzyko operacyjne nie może mieć nic wspólnego z ryzykanctwem!

Wypracowując decyzję do określonego działania należy szukać odpowiedzi na następujące pytania:

- jakie miejsce i jaką rolę w decyzji wyznacza się ryzyku operacyjnemu?

- jaki cel, jakim kosztem i z jakim skutkiem zostanie osiągnięty przy założonym ryzyku i bez niego?
- jaki wielkie jest ryzyko, jego granice i skutki w razie niepowodzenia?
- jakie istnieją możliwości zmniejszenia stopnia niepewności i niebezpieczeństwa przy założonym ryzyku?
- z jaką reakcją i przeciwdziałaniem przeciwnika należy się liczyć i jakie on może podjąć ryzyko w swoim działaniu?
- jak działać /przeciwdziałać/ gdy zostanie przekroczona granica ryzyka? ^{9/}

Ad. 5. Niemożliwe jest uzyskanie przewagi nad przeciwnikiem bez trafnego przewidzenia właściwości i charakteru przygotowywanych przez niego działań bojowych.

Przewidywania operacyjne sprowadzają się zwykle do odpowiedzi na następujące pytania:

- jaki może być skład organizacyjny i rzeczywiste ugrupowanie przeciwnika, jakie będą jego siły i możliwości oraz sposoby działania, jakie mogą być silne i słabe strony w jego ugrupowaniu, siłach, położeniu wojsk lub sposobie działania, jaki może być jego zamiar?
- w jaki sposób rozwinie się sytuacja taktyczna i operacyjna w najbliższym czasie i później?
- jakie mogą być skutki powziętych obustronnie decyzji lub określonego działania?
- kiedy i jakie mogą wynikać sytuacje kryzysowe, jakie istnieją sposoby zapobiegania im lub wyjścia z nich?
- jak dalece teren sprzyja lub utrudnia wykonanie zadań przez wojska własne i przeciwnika i z jakimi niespodziewanymi należy się liczyć?
- jakie istnieją możliwości uzyskania przewagi wojsk własnych nad przeciwnikiem i odwrotnie?

4. Tworzenie i wykorzystanie przewagi we współczesnych operacjach

1. Cel: celowość przygotowywanych i prowadzonych działań.
2. Rola gotowości bojowej wojsk w tworzeniu przewagi.
3. Tworzenie przewagi w okresie przegrupowania wojsk.
4. zaskoczenie w tworzeniu przewagi.

9/ Kazimierz Nożko, "Walka o przewagę" s. 85-86.

5. Manewr w tworzeniu przewagi.
6. Maskowanie w tworzeniu przewagi.
7. Ciągłość działań w tworzeniu, utrzymywaniu i wykorzystaniu przewagi ogólnej nad nieprzyjacielem.
8. Tworzenie przewagi przez ześrodkowanie sił i środków oraz skupienie wysiłków dla wykonania głównych zadań.
9. Aktywność i zdecydowany charakter działań wojsk w walce o tworzenie i utrzymywanie przewagi.
10. Wpływ zabezpieczenia operacyjnego i bojowego działań wojsk na tworzenie przewagi ogólnej.

Ad. 1. W tworzeniu przewagi ogólnej zasada ta odgrywa zasadniczą rolę. Skuteczne osiągnięcie celu operacji /bitwy/ związane jest z odpowiednim przygotowaniem i ugrupowaniem sił i środków przeznaczonych do jego realizacji oraz ustaleniem sposobu ich działania, aby uzyskać zdecydowaną przewagę ogólną nad przeciwnikiem.

Ad. 2. Gotowość bojowa wojsk/tzn. zdolność wojsk do podjęcia w określonym czasie działań bojowych/ łączy w sobie dosłownie wszystkie elementy i wskaźniki ilościowe i jakościowe składające się w sumie na przewagę ogólną nad przeciwnikiem. Należy zaliczyć do nich m.in.

- wysoki poziom moralno-polityczny i dyscyplinę oraz odpowiednie fizyczne przygotowanie żołnierzy;
- doskonałe wykształcenie bojowe i wszechstronne przygotowanie wojsk do prowadzenia działań w różnych warunkach terenowych w różnych porach roku i doby;
- wyposażenie wojsk w nowoczesny bojowy sprzęt techniczny i środki walki oraz utrzymanie techniki w ciągłej sprawności do działania;
- wysoki poziom sztuki wojennej i doskonałe jej opracowanie przez kadrę dowódczą i sztabową oraz nieustanne doskonalenie sprawności organizacyjnej, umiejętności dowodzenia i kierowania wojskami;
- utrzymanie na wysokim poziomie stałej gotowości bojowej i sprawne osiąganie WSGB /wyższych stanów gotowości bojowej/;
- zdolność odtwarzania gotowości bojowej przez daną jednostkę organizacyjną;
- ciągłą gotowość i wysoką sprawność systemu dowodzenia, bojowego i operacyjnego zabezpieczenia działań wojsk.

Ad. 3. W każdej sytuacji, niezależnie od celu przegrupowania należy je traktować jako zamierzone działanie, które odtwarza naturalny

fundament uzyskania określonej przewagi nad przeciwnikiem, zapewniającej rozpoczęcie i prowadzenie określonego typu operacji.

W czasie przegrupowania bardzo ważna jest:

- bezpośrednia i aktywna osłona wojsk od uderzeń z powietrza;
- osłona radioelektroniczna;
- obrona przeciwcieciowa i przeciwdywersyjna.

Nie wolno dopuścić do zmniejszenia możliwości taktyczno-bojowych i operacyjnych swoich oddziałów, związków taktycznych i operacyjnych, mając na uwadze przede wszystkim cel przegrupowania i zamiar przyszłej operacji.

Ad. 4. Zaskoczenie zawsze stanowiło niezwykle ważny czynnik tworzenia ogólnej przewagi nad przeciwnikiem, szczególnie wówczas gdy dysponował on liczebnie większymi siłami, zajmował dogodniejsze położenie lub posiadał inicjatywę. Niejednokrotnie dążono również do uzyskania zaskoczenia, mając liczebną przewagę nad przeciwnikiem, gdy stanowiło ono o maksymalnym zmniejszeniu strat własnych i stwarzało naturalną szansę szybkiego rozbitcia nieprzyjaciela.

Ad. 5. Istotą manewru jest zdobycie przewagi nad przeciwnikiem głównie przez zorganizowany ruch, w celu stworzenia sobie dogodnych warunków do skuteczniejszego użycia posiadanych sił i środków, wykonania nieoczekiwanego uderzenia lub celowego wykorzystania właściwości topograficzno-geograficznych terenu, a przez to

- postawienie przeciwnika w niekorzystnej dla niego sytuacji i w efekcie - rozstrzygnięcia walki lub bitwy na swoją korzyść kosztem naj najmniejszych strat własnych.

Ad. 6. W wyniku ukrycia swoich zamiarów, sił i środków przygotowywanych do operacji lub w niej uczestniczących oraz wprowadzenia przeciwnika w błąd co do czasu, kierunku i sposobu wykonania uderzenia uzyskuje się zaskoczenie. Maskowanie stanowi również ważny element obrony wojsk.

Maskowanie bezpośrednie - przedsięwzięcia mające na celu bezpośrednio ukrycie wojsk, sprzętu bojowego, składów mat.-tech.

Ukrycie osiąga się przez umijętne wykorzystanie:

- naturalnych właściwości maskujących terenu;
- sztucznych masek;
- farb ochronnych i środków chemicznych;
- warunków ograniczonej widoczności;
- maskowania dźwiękowego i świetlnego oraz ścisłego przestrzegania tajemnicy wojskowej i zasad tajnego dowodzenia.

Pozorowanie osiąga się przez:

- tworzenie obiektów pozornych;
- stosowanie manewru pozornego oraz pozornych przedsięwzięć organizacyjnych;
- deformowanie obiektów rzeczywistych.

Formy maskowania operacyjnego:

- działania taktyczno-operacyjne wojsk mające na celu wprowadzenie przeciwnika w błąd;
- maskowanie i mylenie radioelektroniczne;
- pozorowanie;
- dezinformacja;
- ukrywanie.

Ad. 7. Ciągłość działań uniemożliwia przeciwnikowi zorganizowane odtworzenie zdolności bojowej jego wojsk, wyprzedza się go w działaniu i skutecznym przeciwdziałaniu, narzuca mu własną wolę i sposób działania, musi do podejmowania walki i bitwy w niekorzystnych dla niego warunkach.

Ciągłość działań będzie polegała przede wszystkim na:

- stałym podtrzymywaniu wysokiego morale i dyscypliny wojsk, ciągłym doskonaleniu form oddziaływania psychologicznego na wojska własne i przeciwnika;
- nieustannym i skutecznym oddziaływaniu ogniowym na całą głębokość ugrupowania przeciwnika;
- przejawiania aktywności i zdecydowania oraz operatywności w działaniu;
- zachowaniu dużego tempa działań /bez względu na warunki/;
- zapewnieniu ciągłości kierowania /dowodzenia/ wojskami;
- zachowaniu ciągłości zabezpieczenia działań bojowych.

Ad. 8. Zesrodtkowanie /masowanie, koncentracja/ sil, środków i ognia oraz skupienie wysiłków na wykonaniu głównych zadań, decydujących w danym czasie i sytuacji o możliwości osiągnięcia przez związki operacyjne celu bitwy lub operacji zajmuje szczególne miejsce w tworzeniu przewagi nad przeciwnikiem.

Umiejętne stosowanie tej zasady pozwoli na osiągnięcie przewagi zwykle względnej lub lokalnej /w określonym miejscu i czasie/, a także prowadzi do tworzenia przewagi ogólnej, a niekiedy do jej stopniowego wywalczenia. Stosuje się ją właściwie w każdej sytuacji.

Ad. 9. Aktywne i zdecydowane działania nie tylko zapewniają zdobycie przewagi, ale również przyczyniają się do jej utrzymania oraz potęgowania. Polegają one m.in. na:

- szybkim i bezkolizyjnym przechodzeniu od jednych działań do drugich;
- wychodzenia na skrzydła & tyły przeciwnika;
- niszczeniu ŚNJ;
- opanowaniu ważnych obiektów, rejonów;
- przenoszeniu walki na głębokie tyły przeciwnika;
- przelamywania z marszu rubieży obronnych nieprzyjaciela;
- forsowaniu rzek, kanałów;
- uchylania się we właściwym czasie od niszczących uderzeń ogniowych przeciwnika.

Szczególnym wyrazem aktywności w tworzeniu przewagi jest walka o uzyskanie inicjatywy i ciągłe dążenie do jej utrzymania.

Ad.10. Każdy element zabezpieczenia operacyjnego i bojowego działań wojsk wywiera duży wpływ na tworzenie, utrzymanie, odtwarzanie i celowe wykorzystanie przewagi ogólnej nad przeciwnikiem, jest też - w określonym stopniu - tej przewagi nośnikiem.

5. Działalność dowódców i oficerów sztabu w tworzeniu i wykorzystaniu przewagi

1. Wiedza, doświadczenie i kunszt dowódczego oraz sztabowego działania.
2. Proces decyzyjny.
3. Współdziałanie.
4. Czas w walce o przewagę.

ZAKOŃCZENIE

Reasumując, można przytoczyć słowa prof. NOŹKI z książki "Walka o przewagę": "Doświadczenia historyczne oraz wnioski ze współczesnych konfliktów zbrojnych dowodzą, że - podobnie jak w przeszłości - tak i w przyszłości osiągnięcie celu każdej walki, bitwy i operacji związane będzie z koniecznością uzyskania, utrzymania, a następnie racjonalnego spożytkowania przewagi ogólnej nad nieprzyjacielem. Przeciwstawne strony doskonale wiedzą, że bez przewagi nie ma zwycięstwa i dlatego każdą z nich będzie czynić wszystko, aby ją osiągnąć".

WYKAZ LITERATURY

- Chochoła B.: Rozważania o taktyce, Warszawa 1985.
Clausewitz C.: O wojnie, t.I i II, Warszawa 1958.
Nożko K.: Operacja obronna armii, Podręcznik, Warszawa 1989.
Operacja zaczepna armii. Podręcznik, Warszawa 1987.
Walka o przewagę, Warszawa 1985.
Zagadnienia współczesnej sztuki wojennej, Warszawa 1987.
Regulamin walki wojsk lądowych Sił Zbrojnych RP, Warszawa 1985.
Sikorski W.: Przyszła wojna, Warszawa 1934.
Skibiński T.: Rozważania o sztuce wojennej, Warszawa 1972.

WYKAZ POMOCY NAUKOWYCH

Schematy:

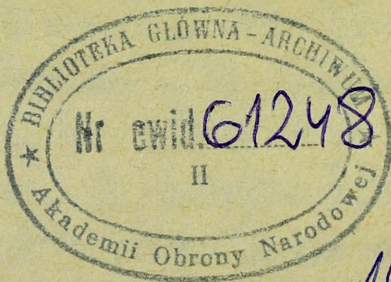
1. Bitwa pod Kannami
2. Bitwa pod Kircholmem
3. Bitwa pod Austerlitz
4. Konflikt lokalny na Bl.Wsch. 1973.
5. Natarcie DZ po podejściu z głębi.
6. DZ w obronie.

Diapozytywy:

1. Bitwa pod Issos.
2. Bitwa pod Maratonem.
3. Bitwa pod Kurskiem.
4. Operacja "GAZELA" 16-23.10.1973 r.

Materiały na monitor:

1. Definicja przewagi i Rodzaje przewagi
2. Trudno wymierne wartości przewagi w walce zbrojnej.

Wykonano w 5 egz.
Egz.nr 1-5 - Bibl.Naukowa
Wyk.njr SIKORSKI B.
Druk PJ, dnia 1990.08.20

